

talets början. Ett förhållande som f ö återspeglar de förändrade ekonomiska situationerna kring gruvdriften. År 1804 övergick nämligen äganderätten till gruvorna till ett nybildat bolag, i vars regi de tillkomna nybyggnaderna tycks vara utförda.

Det var främst områdena kring den gamla gruvgården som ombyggdes. Mellan åren 1804-06 uppfördes i en stramt hållen arkitektur nuvarande "disponentbostaden" (nr 11), nuvarande restaurangen (nr 6) samt källarbyggnaden (nr 12).

Några år senare - år 1819 utökades slutligen den i närheten av gruvgården belägna, under 1700-talet uppförda prästgården med en och en halv våning hög i trä uppförd flygel.

Den under 1800-talets förra hälft uppförda arbetarbebyggelsen torde knappast skilja sig nämnvärt från den äldre. Parstugorna vid Lurgatan 6, 8a och b, vilka tillkommit vid seklets början samt den nu kraftigt ombyggda mjölnargården (nr 27) från år 1837 är goda exponenter för den traditionella byggnadsstilen.

Först i samband med industrialiseringens genomförande vid 1800-talets mitt förändrades långsamt bostadsstandarden och bostadstyperna för arbetarna.

Denna nya arbetarbebyggelse tycks till stor del vara uppförd av tegel. Huruvida gruvbolaget vid Utö låtit anlägga nya arbetarbostäder av den på fastlandet modernare typen är osäkert. Möjligen kan byggnaden nr 119 "Slottet" tidvis ha fungerat som sådan. Byggnaden som är uppförd av tegel i en vånings höjd med stor öppen vind har en tämligen kvadratisk grundplan och består av fyra lägenheter, åtskilda av en entralt belägen genom byggnaden gående hall.

Gruvdriften upprätthölls fram till år 1878, då den nedlades främst orsakad av bristande ekonomisk lönsamhet.

År 1889 inköptes gruvområdet samt omkringliggande holmar och skär av grosshandlaren E W Lewin vars spekulativa avsikt var att på norra Utö låta anlägga "skärgårdens behagligaste och mest ståndsmässiga sommarnöjesplats". Det gamla nedlagda gruvsamhället erhöll således en ny funktion av expanderande sommarort. De äldre arbetarbostäderna uthyrdes till sommargästande huvudstadsbor och själva